

УЧЕБНИ ПРОГРАМИ ПО АНГЛИЙСКИ ЕЗИК – IX И X КЛАС

1. ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ НА УЧЕБНИТЕ ПРОГРАМИ ПО АНГЛИЙСКИ ЕЗИК.

Владееето на чужди езици е от първостепенно значение за развитието на българските деца и младежи в училище. Това ще им осигури шанс, равен с този на техните връстници от други страни, за адаптация към динамичните условия на живот и труд днес и в бъдеще.

Учебните програми по английски език са изработени съобразно с Държавните образователни изисквания за учебно съдържание по чужди езици. Авторите са ги съгласували с равнищата за владееене на английски език, посочени в Общата европейска рамка по чужди езици на Съвета на Европа, и с изискванията за придобиване на различни международно признати сертификати. Това дава възможност за приравняването на подготовката на учениците в българското училище към равнищата за езиковите дипломи, издавани от съответните компетентните институции в страните на изучаваните езици.

Учебните програми по чужди езици представляват **инструмент** за постигане на очакваните резултати от обучението. По същество те осигуряват:

➤ вертикална приемственост в обучението през учебните години за гарантиране на Държавните образователни изисквания за учебно съдържание, които учениците следва да покриват в края на степента на образование;

➤ хоризонтална връзка с обучението по английски език (I и II ЧЕ) и с обучението по другите предмети, включени в учебния план, за да се гарантира хармония в овладяването на значимите знания, на ключовите умения и за изграждане на личностни и граждански ценности нагласи/отношения, необходими за цялостното развитие на ученика.

Учебните програми по английски език за IX и X клас са съобразени с **минималния хорариум** от учебни часове в учебния план:

за първи чужд език

	в IX клас	в X клас
ЗП	– 72 учебни часа	– 72 учебни часа
ПП	– 144 учебни часа	– 144 учебни часа

за втори чужд език

	в IX клас	в X клас
ЗП	– 72 учебни часа	– 72 учебни часа
ПП	– 108 учебни часа	– 144 учебни часа

Съгласно с Държавните образователни изисквания за учебно съдържание очакваните резултати по английски език за всеки ученик се определят от съответното количество и качество на:

- придобитите знания;
 - овладените умения и развитите способности;
 - изградените ценности нагласи/отношения,
- всички те разпределени:

– по четирите основни групи умения за устно и писмено разбиране и изразяване (слушане, четене, говорене и писане);

– по свързаните с тях, но и относително самостоятелни и междупредметно значими стратегии за учене, умения за критическо мислене, за решаване на проблеми, за боравене с информация, за самостоятелна работа и за работа в екип.

Особено важно е чрез учебните програми в обучението да се открият онези значими от практическа гледна точка знания, умения и ценности нагласи/отношения, чието овладяване и изграждане довеждат реално до това всеки ученик да е постигнал необходимата му и достатъчна степен на комуникативна компетентност по английски език, за да може да използва пълноценно този език в разнообразни житейски, учебни и/или професионални ситуации. В този смисъл езиковата грамотност и компетентност по английски език на ученика се определя не само от количеството натрупани знания по лексика и граматика и от механичното им запаметяване, а основно от уменията му:

– да конструира смисъл (да извлича и осъзнава важната информация) от чуто, видяното и прочетеното;

– да изразява успешно мислите и чувствата си съобразно с комуникативните си намерения и ситуации в устна и писмена форма, като подбира най-подходящите за случая модели на поведение.

II. ЦЕЛИ НА ОБУЧЕНИЕТО ПО АНГЛИЙСКИ ЕЗИК В IX И X КЛАС.

Целите на обучението по английски език за IX и X клас отразяват необходимата приемственост и надграждане на усвоеното от ученика в предходните години и задават входното равнище на комуникативна компетентност за следващия клас от гимназиалната степен на образование. Те са общи за всички чужди езици, но се осигуряват и чрез специфично за отделния чужд език учебно съдържание.

Тези цели очертават основните обобщени и интегрални акценти в обучението по английски език и общите насоки на учебния процес за разлика от формулировките на очакваните резултати, които са операционализирани и позволяват на тяхна основа да се извършва оценяването на постиженията на ученика.

Различията в целите съответно за IX и за X клас, както и за първи и втори чужд език, са свързани най-вече със степента на овладяване на чуждия език като цяло, в различните компоненти на учебното съдържание, осигуряващи постепенното доближаване до Държавните образователни изисквания за учебно съдържание по чужд език за края на гимназиалния курс на обучение.

ОБУЧЕНИЕТО ПО АНГЛИЙСКИ ЕЗИК ЗА ОВЛАДЯВАНЕ НА ОБЩООБРАЗОВАТЕЛНИЯ МИНИМУМ В ЗАДЪЛЖИТЕЛНАТА ПОДГОТОВКА (ЗП) СЯ ПОСТАВЯ СЛЕДНИТЕ ЦЕЛИ:

- да доразвие и разшири чуждоезиковата култура и културата на общуване на английски език, както и общата езикова грамотност и културата на общуване на ученика;
- да допринесе за общото културно и интелектуално развитие на личността на ученика;
- да проопри интереса на ученика както към родния език и култура, така и към

английския език и културата на народите, чиито носители са те, на основата на съпоставката;

- да възпита готовност за межкултурно общуване, основано едновременно на самоуважение, уважение и толерантност към различията;
- да мотивира желанието за овладяване на английски език и търсенето на подходящите стратегии за учене, включително и чрез използване на разнообразни автентични материали, на технически средства и на новите технологии за информация и комуникация;
- да изгради умения и нагласи у ученика за осмисляне на процеса на учене като непрекъснат и за цял живот, за реалистична оценка и самооценка, за значението на индивидуалната работа и на работата в екип.

ЦЕЛИТЕ НА ПРОФИЛИРАНОТО ОБУЧЕНИЕ, ЗАЛОЖЕНИ В УЧЕБНИТЕ ПРОГРАМИ ПО АНГЛИЙСКИ ЕЗИК В IX И В X КЛАС (КОИТО СА СПЕЦИФИЧНИ ЗА ТОЗИ ВИД ОБУЧЕНИЕ И СЕ ПРИБАВЯТ КЪМ ПОСОЧЕНИТЕ ПО-ГОРЕ), СА СЛЕДНИТЕ:

- да се осигури надграждане на постиженията на ученика от интензивното овладяване на английския език и култура;
- да се създадат условия за постигане от всеки ученик на равнище на владение на английския език, което се доближава до родноезиковата комуникативна компетентност;
- да се развият и усъвършенстват уменията на ученика да използва английския език за специфични цели за изучаване на учебни предмети на английски език (билингвално обучение).

При приложението на учебните програми по английски език следва да се имат предвид равнищата на владение на английски език, които са заложи в Държавните образователни изисквания за учебно съдържание по чужди езици.

V. СПЕЦИФИЧНИ МЕТОДИ И ФОРМИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ.

В гимназиалната степен постиженията на ученика в областта на устната и на писмената реч се оценяват в съответното съотношение:

- с предимство на устната реч и рецептивните умения на учениците, които се обучават по учебните програми за задължителна подготовка;
- в еднакво съотношение – за учениците, които се обучават по учебните програми за профилираната подготовка.

Учителят осъществява непрекъснат и пряк контрол върху работата на класа/групата, както и на отделния ученик, като използва основния метод на текущата проверка – **наблюдение** на ученика в процеса на обучението.

Текущата оценка, винаги добре обоснована пред ученика, носи постоянна информация за постиженията му. Основни изисквания към оценяването са *обективност, валидност и надеждност*, с което се цели:

- отразяване на реалното равнище на усвоените знания и умения на ученика и съпоставянето им с очакваните резултати, описани в учебната програма;
- формиране на критерии у ученика за обективна оценка и самооценка, което да го стимулира за по-добра работа;
- използване на резултатите за анализ и оптимизиране на учебния процес от страна на учителя, с което в края на десети клас да се осигури постигането на определеното от

Държавните образователни изисквания за учебно съдържание равнище на знания и умения за гимназиалната степен.

Оценката като цяло би трябвало да има окуражителен характер и да мотивира учениците за общуване на английски език.

При оценяване на постиженията на ученика за устна и писмена реч в IX и в X клас се отчитат следните умения:

- да формулира ясно и последователно мисълта си в рамките на-нознатата лексика;
- да подбира правилно езиковите средства и формата на изказа си съобразно с комуникативната ситуация;
- да се изразява езиково коректно;
- да се изказва конкретно по съдържанието на зададената тема, като изразява собствено мнение и се аргументира;
- да разбира и обобщава връзки и отношения в тяхното развитие във времето и в пространството.

Особено важно е формите на оценяване да бъдат разнообразни и да отчитат системно постиженията на ученика при различни дейности:

- работа в часа (с целия клас, в група, самостоятелно);
- изпълнение на домашни работи;
- разработване на материали по проекти;
- индивидуални прояви;
- комплексни (обобщаващи) проверки на устните и писмените речевни умения (контролни и класни работи).

При проверката на постиженията на учениците чрез периодични и обобщаващи тестове с различно съдържание и продължителност се използват предимно *функционалните тестове* (задачи за проверка на разбирането на прослушан или прочетен текст, съставяне на различни видове устен и писмен текст) пред структурните тестове (граматически и лексикални задачи), които се използват най-вече като тренировъчни упражнения.

VI. МЕТОДИЧЕСКИ УКАЗАНИЯ ЗА ПРИЛАГАНЕТО НА УЧЕБНИТЕ ПРОГРАМИ.

Учебните програми по английски език са рамков документ на МОН. Този документ насочва работата на учителите и учениците към определените очаквани резултати, които са задължителни и са предмет на оценяване. Препоръчаните контекст и дейности, междупредметни връзки, методи и форми на оценяване и методически насоки ориентират по отношение на условията, които най-ефективно допринасят за постигане на очакваните резултати и които следва да бъдат подходящо интерпретирани и обогатявани от учителите съобразно с конкретната среда на приложение на учебната програма.

Подборът и подреждането на учебния материал в годишното разпределение на учителя се осъществява съобразно с очакваните резултати, описани в учебните програми. Разпределението няма строго определен формат. Неговата структура се съобразява със спецификата на обучението, с потребностите на учениците и с предпочитанията от учителя методи на преподаване и организация на учебния процес, за да бъде ефективно ръководството в ежедневната работа.

Обучението по английски език е ориентирано в съответствие с интересите и потребностите на ученика към неговите индивидуални, възрастови и психологически особености. При разработване на годишното разпределение учителите се съобразяват с общоприетите принципи на комуникативния и когнитивния подход, които са се утвър-

дрили в съвременната методика при обучението по английски език в IX и в X клас в гимназиалния етап/средната степен на образование. Това означава, че вниманието на ученика е насочено към овладяването на английския език предимно за комуникативни цели. Независимо дали работата в клас е насочена към усвояване на знания по граматика, функции или умения, учителят трябва да изисква от учениците ефективно да общуват на английски език, като им дава възможност да обменят информация, да изразяват идеи и да отнасят наученото към своето ежедневие, осъзнавайки, че английският език се учи главно за да се използва извън класната стая, т.е. в реалния живот.

Ученикът трябва да бъде стимулиран да участва активно в разговори, ролеви игри и други комуникативни дейности и да използва всяка възможност за това. В тази възраст ученикът може с успех да изпълнява заедно със съучениците си езикови задачи по проекти по двама, в малки и в по-големи групи. Групите се формират от ученици на различно езиково ниво, за да се окуражават и да си помагат, като се учат един от друг. Участниците в групите се сменят периодично, за да свикнат с различни социални роли.

Учителят е помощник и съветник, който ръководи и наблюдава работата на учениците и тактично се намесва, за да подпомага и стимулира общуването. Той дава оценка на изпълнението и изяви на всеки участник, като внимава с поправката на грешките да не пречи на опитите за свободно общуване.

Ученикът се приема като събеседник и участник в процеса на общуване, като задава и отговаря на въпроси и изразява собствено мнение. Променят се традиционните роли на учителя и ученика, които стават равноправни партньори и активни участници в процеса на обучението и общуването. При планирането на задачите е необходимо учителят да дава точни и ясни инструкции за изпълнението.

Учебните програми са разработени така, че ученикът да може да усвоява знания и умения чрез индивидуални и групови форми на обучение, при които да се занимава ефективно самостоятелно или в екип, прилагайки свои стратегии за учене.

Изборът и степенуването на учебните задачи трябва да се осъществява, като се отчетат трудностите, които българите срещат при изучаването на английски език, а родният език се използва като опора.

Ученикът невинно се чувства уверен, че е усвоил добре граматическите структури. За тази цел от особено значение е включването на преговорен елемент в процеса на работа. Учителят се стреми да свързва новата информация с вече познатата. Необходим е преговор на основни граматически структури и лексика, който да е комбиниран с по-аналитичен и функционален подход към езика. Това спомага за достигане на по-висока степен на точност на изказа, което води до по-голямо самочувствие при работа с нов учебен материал. Балансът между „стар“ и „нов“ материал трябва внимателно да се поддържа и да създава увереност на учениците за напредък в изучаването на английския език. Добър начин за преговор и практика на английски език в реалистични, но контролирани ситуации е този, който дава възможност на учениците сами да съставят или да попълват въпросници и анкети.

Важен елемент, включен в учебните програми, е усвояването на страноведска информация за страните, в които се говори английският език, и характеристиките за говорещите езика социокултурни умения за общуване, като по този начин се осигурява база за сравнение с българската култура, бит, обичаи и др. Съпоставката на културите спомага за осъзнаване на непознатото и различното и за формиране на националната идентичност.

Учебната дейност в клас се извършва на базата на учебни комплекти и разнообразни допълнителни материали.

IX КЛАС, ПЪРВИ ЧУЖД ЕЗИК – ЗАДЪЛЖИТЕЛНА ПОДГОТОВКА

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ		УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ			
Ядра на учебното съдържание	Очаквани резултати на ниво учебна програма	Очаквани резултати по теми	Основни нови понятия	Контекст и дейности	Междупредметни връзки
<ul style="list-style-type: none"> • Слушане • Четене • Говорене 	<ul style="list-style-type: none"> • Разбира основната информация от ограничени по обем художествени текстове, радио- и телевизионни предавания с нормална скорост на говорене и стандартно произношение. • Разбира основната информация от разговори и изказвания, отнасящи се непосредствено до него/нея, както и кратки съобщения от ежедневието. • Разбира основната информация от различни по речев жанр и функционален стил текстове на стандартен език. • Разбира лични и читателски писма, указания, като отбелязва в тях въпроси и проблеми, изразява отношение. • Намира информация в различни по речев жанр текстове. • Води разговор на познати теми, изразява мнение и чувства, съгласие и несъгласие. • Търси и изразява желание да получи информация, предмети и услуги, като се аргументира. 	<p>Учениците трябва да придобият понятийни, езикови и социокултурни знания и речеви умения в следните тематични области, които да използват в учебна и реална ситуация:</p> <p>Тематични области ЛИЧЕН ЖИВОТ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Свобода на личността (характер, живот без дрога и пр.) • Ежедневие и свободно време (младежка култура, хоби, развлечения) • Образование и професионални интереси (училища, конкурси) <p>ЗАОБИКАЛЯЩИЯТ МЕ СВЯТ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Масмедии (радио, телевизия, преса, Интернет) • Околна среда (флора, фауна, защита) • Научни открития (изобретения, новият век) • Пътуване (туристическа информация, документи, митница) <p>МЕЖДУКУЛТУРНИ ОТНОШЕНИЯ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Социални отношения (приятели, чувства, общи интереси) • Историческо наследство (обичаи, забележителности, литература, изкуство) 	<p>Учениците трябва да усвоят следните езикови знания и речеви функции:</p> <p>Фонетико-фонологични – фонологични модели и интонация, близка до тази на носителите на английски език</p> <p>Граматически (морфосинтактични)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Местоимения – относителни • Съществително име – членуване – географски имена, специални случаи, неправилно множествено число – разширение, употреба • Прилагателно име – видове, образуване словоред, прилагателно име с предлог (pleased with) • Наречие (1) • Глагол – видове глаголи (фразови, модални и заместители, с предлог) • Времена – интегрирана употреба на изучените до VIII клас вкл. преносна употреба (напр. сегашно за 	<p>Във връзка с общите и конкретните цели на учениците трябва да се даде възможност да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • работят в приятна и творческа атмосфера • ползват автентични материали • ползват разнообразни нагледни и технически пособия • работят в екип • ползват всякаква справочна литература • практикуват речевите си умения и да ползват езика в реални комуникации • формират умения за самостоятелно учене • развиват критично мислене • изразяват собствено 	<p>Междупредметните връзки се осъществяват в контекста на изучаваните теми, както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Български език и литература: Фолклор, литература, изкуство, кореспонденция и видове документи, масмедии • Математика, информатика и информационни технологии: Образование, интереси, компютърни технологии, Интернет, измерване • Обществени науки и гражданско образование: История и цивилизация: Културни паметници, историческо наследство и обичаи.

<p>• Писане</p>	<p>• Води разговор по телефона. • Съобразява речта си с комуникативната ситуация, като подбира езиковите си средства, произношението и интонацията си.</p> <p>• Предава основното съдържание на прочетен текст писмено. • Пише писмо, в което разказва конкретни случки, впечатления и факти, като изказва свое мнение. • Съставя своята биография. • Използва езикови средства според основните изисквания за писмено общуване в съответствие с темата и с правопис и пунктуация, отговарящи на основните норми на английски език.</p>	<p>Понятийни категории Обобщаване на категориите, въведени в предходните класове, и по-задълбочено изучаване на следните понятия: • определеност и неопределеност съществуване количество качество пространство време аспект реалност и модалност условност залог</p> <p>Социокултурни знания Учениците трябва да разширяват знанията си по тематичните области, предложени за изучаване, като се запознават с характерни особености от живота и тенденциите за развитие в англоезичните страни и в други страни по света, за да могат пряко или чрез Интернет да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • установяват лични контакти • разширяват културата си • разпространяват информация за собствената си страна и култура • разпространяват получените знания <p>Учениците трябва да са запознати с нормите за поведение на другите общества и с езиковите средства, които могат да използват в дадена реална</p>	<p>бъдеще), преразказана и непряка реч. обичайно минало, бъдеще продължително. Специални случаи (напр. конструкциите: have/get 3th done)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Инфинитив (1) • Герундий (1) • Условно наклонение (I и II тип) • Страдателен залог – основни форми • Изречение – видове сложни изречения, подчинени изречения със или безсъюзни връзки. <p>* Забележка: Приема се, че всяка граматическа категория се изразява с парадигма от форми, които биват основни и надграждани. Основните форми се отбелязват с (I), а останалите с (II).</p> <p>Словообразуване – основни продуктивни модели</p> <p>Лексикални знания • около 500 лексикални единици за активна употреба • фразеологични съчетания</p>	<p>мнение</p> <ul style="list-style-type: none"> • използват въображението си за творчески дейности • опознават други култури и да осмислят своята национална идентичност, като я демонстрират чрез изработване на материали и проекти • предават необходима информация на трети лица чрез превод 	<p>революции, модели на управление, Велики географски открития, образование и професионални интереси, социални отношения, историческо наследство</p> <ul style="list-style-type: none"> • Логика, психология: Свобода на личността, живот без дрога, младежка култура, интереси, социални отношения, професии, хора • География и икономика: Околна среда, биосфера глобални проблеми, пътуване, селища • Природни науки и екология: Околна среда, живот без дрога, изобретения, новият век, интереси, образование
-----------------	---	--	--	--	---

		<p>ситуация.</p> <p>Сфери на социално взаимодействие Учениците трябва да могат да общуват по темите, посочени в учебното съдържание:</p> <ul style="list-style-type: none"> • У дома (на гости) • В училище • На улицата • На обществени места (превозни средства, културни учреждения) • При пътуване и туризъм <p>Трябва да изпълняват ролите на:</p> <ul style="list-style-type: none"> • събеседници в официален или неофициален разговор • гост–домакин • купувачи, клиенти • туристи, пътници • пациент–медицински персонал <p>Комуникативни стратегии Учениците трябва да усвоят някои компенсаторни стратегии при общуване, като:</p> <ul style="list-style-type: none"> • интонация и език на тялото • международна лексика • ползване на налични средства (напр. поведенчески модели, думи от речта на събеседника) • примери, илюстрации, демонстрации • езикови догадки от ключови думи • справочници • знания по друг език 	<ul style="list-style-type: none"> • лексикални полета <p>Речеви умения В рамките на своите знания ученикът трябва да може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • иска предмети и услуги • търси/предава конкретна информация • води разговор на познати теми • изразява мнения, чувства и отношение • аргументира мнението си • прави предложение • води разговор по телефона • подбира езиковите си средства според комуникативната ситуация <p>Поведенчески модели Учениците умеят правилно да се ориентират по отношение на контекст и събеседник, да съобразяват адекватно какъв разговорен стил да ползват – официален/разговорен – и да спазват речевите норми на поведение, като:</p> <ul style="list-style-type: none"> • предават ясно необходимата информация • не се отклоняват от темата • не прекъсват • проявяват разбиране и съпричастност 	<ul style="list-style-type: none"> • Изкуства: Личност и избор, младежка култура, аудиомедии, компютърни технологии • Физическо възпитание: Развлечения, пътуване
--	--	--	---	---

IX КЛАС, ВТОРИ ЧУЖД ЕЗИК – ЗАДЪЛЖИТЕЛНА ПОДГОТОВКА

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ		УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ			
Ядра на учебното съдържание	Очаквани резултати на ниво учебна програма	Очаквани резултати по теми	Основни нови понятия	Контекст и дейности	Междупредметни връзки
<ul style="list-style-type: none"> • Слушане • Четене • Говорене 	<p>Разбира основната информация от кратки текстове с ясна структура и дикция, нормална скорост на говорене и стандартно произношение;</p> <p>Разбира кратки диалози, свързани с всекидневието му;</p> <p>Разбира конкретна информация от кратки съобщения;</p> <p>Разбира основната информация от текстове на подходящи за възрастта теми;</p> <p>Намира конкретна информация в кратки текстове на позната тематика;</p> <p>Отбелязва въпроси и разбира някои основни социкултурни особености в тях;</p> <p>Води кратък несложен разговор в ежедневни ситуации, като обменя конкретна информация, разказва случки за миналото и настоящето, изказва свои намерения и идеи за бъдещето;</p> <p>Изразява желание да получи информация, предмети или услуги;</p> <p>Води кратък разговор по телефона на познати теми, като търси и дава информация;</p> <p>Използва прости езикови средства, произношението и интонацията му се доближават до основните чуждоезикови</p>	<p>Учениците трябва да придобият езикови знания и речеви умения в следните тематични области:</p> <p>Контекст и дейности</p> <p><u>МОЯТ ЖИВОТ – МИНАЛО И НАСТОЯЩЕ</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Училищен живот 2. Личен живот 3. Характер, приятели и интереси 4. Свободно време и развлечения 5. Мода, пазаруване <p><u>ПРИРОДА И ЗДРАВΟΣЛОВЕН НАЧИН НА ЖИВОТ</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Околна среда – в града и извън него 2. Растителен и животински свят 3. Хранене 4. Спорт <p><u>ПЪТУВАНЕ</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Страни, градове, хора 2. Празници и ваканции 3. Туризмът и забележителности 4. Транспорт 	<p>Учениците трябва да усвоят следните езикови знания и речеви функции</p> <p>Фонетико-фонологични – фонологични модели, ударение, интонация</p> <p>Граматически</p> <p>Местоимение – неопределителни и относителни местоимения</p> <p>Съществително име – число, членуване, количествено определяне</p> <p>Прилагателно име – видове, образуване</p> <p>Наречия – видове, образуване</p> <p>Глагол: модални глаголи – разширение; фразови глаголи</p> <p>Времена: Функционално интегриране на простите времена за настоящото и миналото Начини за изразяване на</p>	<p>Във връзка с общите и конкретните цели на учениците трябва да се даде възможност да:</p> <ul style="list-style-type: none"> – използват автентични материали; – работят в екип; – решават заедно езикови задачи; – търсят сами информация и боравят с нея; – откриват разлики и прилики между своята култура и тези на англоговорящите страни; – формират и изказват мнения за живота и постъпките си, както и за постъпките на другите; – използват чуждия език в различни ежедневни ситуации; – изготвят проекти по зададена тема; – изграждат критическо мислене; 	<p>Междупредметни връзки се осъществяват в контекста на изучаваните теми, както следва:</p> <p>Български език и литература: Преразказ, разказ, видове кореспонденции, правопис и правоговор, стилове.</p> <p>Обществени науки и гражданско образование:</p> <p>История и цивилизация; Културни паметници в Еърспа и англоговорящите страни Психология и логика; Логическо</p>

<p>• Писане</p>	<p>модели, съобразява най-общо речта си с комуникативната ситуация и прилага компенсаторни стратегии за преодоляване на комуникативни проблеми.</p> <p>Пише кратки писма, поздравления и пожелания; Пише кратки обяви, свързани с непосредствените си потребности; Съставя кратък автобиографичен текст; Използва прости езикови средства, правопис и пунктуация, които се доближават до основните норми на чуждия език.</p>	<p>КОМУНИКАЦИИ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Английски като международен език 2. Кореспонденция и Интернет <p>Понятийни категории</p> <p>Род и вид Реалност и модалност Залог Условност Хронологична взаимозависимост Определеност и неопределеност Толерантност Идентичност Ориентация Работа в екип Отговорно отношение към околна среда Отношение към другите Етикет Традиция</p> <p>Социокултурни знания Учениците трябва да разширят знанията си за другите страни, да опознават начина на живот на младежите в англоезични страни и в Европа, за да могат:</p> <ul style="list-style-type: none"> – да установят лични контакти – да разширят кръгозора си – да разпространяват информация за страната си – да сравняват традиции и 	<p>бъдещи действия Минало продължително Сегашно перфектно продължително Условни изречения от I тип Страдателен залог – 1 – основни форми</p> <p>Изречение:</p> <p>просто сложно вързки в изречението словоред</p> <p>Конструкции с –ing и инфинитив и употреба</p> <p>Лексикални единици: около 500 лексикални единици в активна употреба Правопис</p> <p>Речеви умения</p> <ul style="list-style-type: none"> – провежда разговор с непознат – говори за неща и хора – говори за националност – говори за свои преживявания – предлага и отказва – търси и дава конкретна информация – изразява чувства и отношения – провежда телефонен 	<p>– формират умения за самостоятелно учене на чужд език; – правят оценка и самооценка; – търсят аналогия с първия изучаван чужд език.</p>	<p>мислене, характер и интереси</p> <p>География: Забележителности; страни и градове, транспорт, икономически отрасли</p> <p>Природни науки и екология : (химия, биология, физика) Околна среда, растителен и животински свят, хранене и бит ;</p> <p>Изкуства : Музика, радио и телевизия</p> <p>Физическа култура и спорт: Спорт, фитнес и туризъм</p>
-----------------	--	--	---	--	--

		<p>видове празници Учениците трябва да познават някои основни социокултурни норми на другите народи, кои теми и езикови средства се считат за неприемливи.</p> <p>Сфери на социално взаимодействие Учениците трябва да имат адекватно поведение при общуване:</p> <ul style="list-style-type: none"> - в учебна обстановка - на обществени места - при пътуване - при събеседване в официална и неофициална обстановка <p>Те изпълняват ролята на:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Участник в разговор - Партньор и водещ при работа по групи - Разказвач - Пътник - Зрител, слушател, читател - Клиент (продавач, купувач) <p>Комуникативни стратегии Учениците трябва да усвоят някои от компенсаторните стратегии при общуване като:</p> <ul style="list-style-type: none"> - език на тялото, жестове - международна лексика - примери - ключови думи 	<p>разговор</p> <ul style="list-style-type: none"> - дава мнения - представя факти - прави оценка и самооценка <p>Поведенчески модели</p> <p>Ученикът трябва да умеє да се ориентира по отношение на контекст и събеседник и да спазва речевите норми на поведение, като:</p> <ul style="list-style-type: none"> - дава ясна, недвусмислена информация - не се отклонява от темата - проявява толерантност и любезност - изчаква, не прекъсва събеседника си 		
--	--	--	---	--	--

IX КЛАС, ПЪРВИ ЧУЖД ЕЗИК – ПРОФИЛИРАНА ПОДГОТОВКА

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ		УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ				
Ядра на учебното съдържание	Очаквани резултати на ниво учебна програма	Очаквани резултати по теми	Основни нови понятия	Контекст и дейности	Междупредметни връзки	
• Слушане	<p>Ученикът</p> <ul style="list-style-type: none"> • разбира основната информация в изказвания и дискусия • разбира в подробности разговори и изказвания в пряк или косвен контакт • разбира текстове, свързани с учебното съдържание на предмет, изучавани на чужд език • разбира конкретна информация от текстове на стандартен език 	<p>Учениците трябва да придобият следните понятийни, езикови и социо-културни знания и речеви умения, които да използват успешно за комуникация в учебна обстановка и в реални ситуации.</p> <p>Тематични области ОБРАЗОВАНИЕ И ПЕРСПЕКТИВА Езици Образователните системи в англоезичните страни Нови технологии Професии</p>	<p>Учениците трябва да затвърдят и надградят усояения в осми клас на профилираните гимназии материал със следните езикови знания и речеви функции:</p> <p>Фонологични</p> <ul style="list-style-type: none"> • нови фонологични модели • ударение и интонация <p>Граматически (морфо-синтактични)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Местоимение Относителни Емфатични • Съществително име Членуване – нулев член Разширяване на фразата (Both, all, none, (n)either и др.) • Глагол Вид: Модални глаголи (possibility & certainty, ability, obligation & necessity); Пълнозначни глаголи (правилни и неправилни) 	<p>На учениците трябва да им се даде възможност да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • учат в спокойна и приятна атмосфера • ползват автентични материали (вкл. записи, видео и компютър) • използват интелектуалния си потенциал за добиване на нови знания чрез решаване на езикови и неезикови задачи • използват творческия си потенциал при създаването на самостоятелен текст • използват наученото за изразяване и аргументиране на собствена позиция по широк кръг актуални въпроси • обогатят 	<p>Междупредметните връзки се осъществяват в контекста на изучаваните теми, както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Български език и литература: фолклор, литература, изкуство, кореспонденция и видове документи, масмедии • Математика, информатика и информационни технологии: образование, интереси, компютърни технологии, интернет, измерване • Обществени науки и гражданско образование: – История и цивилизация; културни паметници, историческо 	
• Четене	<ul style="list-style-type: none"> • разбира основната информация от публицистични, научнопопулярни и художествени текстове, написани на стандартен език • разбира в подробности лични и официални писма, научнопопулярни статии и художествени текстове 	<p>МЛАДЕЖКА КУЛТУРА</p> <p>Масмедии Автори и книги Кино и театър Музика Здравна култура</p> <p>СОЦИАЛНИ ОТНОШЕНИЯ</p> <p>Свободно време и забавления Приятелство и сдружаване по интереси Социални норми на поведение Равноправие на половете</p> <p>ПО СВЕТА</p> <p>Межкултурни отношения</p>	<p>Време</p> <p>Функционална интеграция на сегашните времена</p> <p>Функционална интеграция на миналите времена</p> <p>Минало обичайно време (used to)</p> <p>Минало перфектно време</p> <p>Минало перфектно продължително</p>	<p>Време</p> <p>Функционална интеграция на сегашните времена</p> <p>Функционална интеграция на миналите времена</p> <p>Минало обичайно време (used to)</p> <p>Минало перфектно време</p> <p>Минало перфектно продължително</p>	<p>Време</p> <p>Функционална интеграция на сегашните времена</p> <p>Функционална интеграция на миналите времена</p> <p>Минало обичайно време (used to)</p> <p>Минало перфектно време</p> <p>Минало перфектно продължително</p>	<p>Време</p> <p>Функционална интеграция на сегашните времена</p> <p>Функционална интеграция на миналите времена</p> <p>Минало обичайно време (used to)</p> <p>Минало перфектно време</p> <p>Минало перфектно продължително</p>
• Говорене	<ul style="list-style-type: none"> • отговаря на въпроси, свързани с неговата личност, образование, проекти в рамките на събеседване • участва в свободен разговор или дискусия, като изразява становището си и предлага решения, проявява 	<p>Пътуване и транспорт</p> <p>Историческо наследство</p> <p>Биосфера и екология</p> <p>Бедствия и катаклизми</p>	<p>Преизказност</p> <p>Непряка реч</p> <p>Съгласуване на времената</p> <p>Функционална интеграция на бъдещите</p>	<p>Преизказност</p> <p>Непряка реч</p> <p>Съгласуване на времената</p> <p>Функционална интеграция на бъдещите</p>	<p>Преизказност</p> <p>Непряка реч</p> <p>Съгласуване на времената</p> <p>Функционална интеграция на бъдещите</p>	

<p>• Писане</p>	<p>толерантност към мнението на другите</p> <ul style="list-style-type: none"> • коментара и оценява информация от различни източници • изразява се уверено, с правилно произношение и подходяща интонация, на стандартен език и прилага компенсаторни стратегии • пише лични, читателски и официални писма по проблеми, които пряко го засягат, като излага позицията си • пише есе, в което изразява и аргументира личен мнение, позовава се на факти • използва подходящи за ситуацията езикови средства. <p>графично оформление, правопис и пунктуация, които съответстват на английските норми</p>	<p>Понятийни категории Род и вид (генеричност) Абсолютно и относително време Хронологична взаимозависимост (едновременност, последователност, предходност) Аспектуалност Залог Финитност и нефинитност Реалност и модалност Условност и хипотетичност Пряк и непряко изразяване (преразказване, предаване, метафоричност)</p> <p>Социокултурни знания Учениците трябва да разширяват знанията си за други страни и народи, да познават характерни особености от живота на младежите в англосезичните страни, Европа и света, както и тенденциите за развитие в глобален мащаб, за да могат пряко или чрез Интернет:</p> <ul style="list-style-type: none"> • да устанвяват лични контакти • да се включват в международни мрежи • да участват в съвместни проекти • да разширяват кръгосра си • да разпространяват информация за собствената си страна и култура <p>Учениците трябва да познават социокултурните норми на другите общества – да знаят кои теми се считат за неприемливи (напр. личен живот, външен вид, предпочитания и пр.) и кои езикови средства имат обидно</p>	<p>времена Бъдеще перфектно Бъдеще продължително</p> <p>Страдателен залог (от пряко допълнение) Условно наклонение Инфинитив Продължителна форма -ing конструкции Сложно изречение Подчинени изречения (видове и връзки) Отрицание (not...either, not...any)</p> <p>Текст Синтактична свързаност (кохезия) Смислово единство (кохерентност)</p> <p>Словообразуване Основни продуктивни модели</p> <p>Лексикални знания • около 1800 лексикални единици за активна употреба • фразеологични съчетания • лексикални полета</p> <p>Писане Правопис и пунктуация Съставяне на текст с комуникативна насоченост Оформление</p>	<p>стратегите си за учене</p> <ul style="list-style-type: none"> • учат и работят самостоятелно и в екип • спознаят други страни и култури и осмислят собствената си идентичност • разширяват връзката с езика извън класната стая (напр. екстензивно четене и слушане, задачи за самостоятелно изпълнение, проекти и др.) • участват в групи по интереси – дискуссионни, творчески и пр. • получат удовлетворение от постигнатите резултати 	<p>наследство и обичаи, революции, модели на управление, Велики географски открития</p> <p>– Логика, психология: Свобода на личността, живот без дрога, младежка култура, интереси, социални отношения, професии, хора, образование и професионални интереси, социални отношения, историческо наследство</p> <p>– География и икономика: Околна среда, биосфера, глобални проблеми, пътуване, селища</p> <p>• Природни науки и екология: (химия, биология, физика): Околна среда, живот без дрога, изобретения,</p>
-----------------	--	--	--	---	--

		<p>въздействие върху събеседника (напр. лични квалификации, сравнения с животни, думи и изрази с обиден подтекст по отношение на раса, пол и пр.)</p> <p>Сфери на социално взаимодействие Учениците трябва да имат адекватно поведение при общуване:</p> <ul style="list-style-type: none"> • в учебна обстановка • в домашна обстановка • на обществени места • при пътуване • при събеседване <p>Те изпълняват ролите на:</p> <ul style="list-style-type: none"> • слушател, зрител, читател и събеседник • участник в дискусия и докладчик • партньор или водач в екип • участник в конкурси и интервюиран • разказвач • турист, пасажер, купувач <p>Комунитативни стратегии Учениците трябва да усвоят някои от компенсаторните стратегии при общуване, като:</p> <ul style="list-style-type: none"> • интонация и език на тялото • международна лексика • вътрешносезикови замени и трансформации • примери, илюстрации и демонстрации • ключови думи и езикова догадка • помощ от други събеседници • помощни средства (карта, справочници и др.) 	<p>Речеви умения В рамките на своите знания ученикът трябва да умее да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • провежда разговор с непознат • търси/предава конкретна информация • разказва за хора, обстоятелства и събития • представя факти, класификации и причинно-следствени връзки • изказва мнение за филми, книги, музика и др. • изразява чувства и отношение • говори за професии и професионална ориентация • описва намерения • прави обобщения и прогнози • аргументира мнение и оценка • дискутира • подбира езиковите си средства според комуникативната ситуация <p>Поведенчески модели Ученикът трябва да умее правилно да се ориентира по отношение на контекст и събеседник, да различава и използва адекватно официалния и разговорен стил и да спазва речевите норми на поведение, като:</p> <ul style="list-style-type: none"> • предава необходимия обем информация • представя я точно, ясно и недвусмислено • говори по същество и не се отклонява от темата • проявява любезност и толерантност – изчаква без да прекъсва, проявява разбиране и пр. 	<p>нови век, интереси, образование</p> <p>• Изкуства: Личност и избор, младежка култура, аудиомедии, компютърни технологии, межкултурно възпитание</p> <p>• Физическо възпитание: Развлечения, пътуване</p>
--	--	---	--	---

IX КЛАС, ВТОРИ ЧУЖД ЕЗИК – ПРОФИЛИРАНА ПОДГОТОВКА

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ		УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ			
Ядра на учебното съдържание	Очаквани резултати на ниво учебна програма	Очаквани резултати по теми	Основни нови понятия	Контекст и дейности	Междупредметни връзки
<p>• Слушане</p> <p>• Четене</p> <p>• Говорене</p> <p>• Писане</p>	<p>Разбира основната информация от кратки текстове с ясна структура и дикция, нормална скорост на говорене и стандартно произношение.</p> <p>Разбира кратки диалози, свързани с всекидневието му;</p> <p>Разбира конкретна информация от кратки съобщения.</p> <p>Разбира основната информация от текстове на подходящи за възрастта теми;</p> <p>Намира конкретна информация в кратки текстове на позната тематика;</p> <p>Отбелязва въпроси и разбира някои основни социокултурни особености в тях;</p> <p>Води кратък несложен разговор в ежедневни ситуации, като обменя конкретна информация, разказва случки за миналото и настоящето, изказва свои намерения и идеи за бъдещето;</p> <p>Изразява желание да получи информация, предмети или услуги;</p> <p>Води кратък разговор по телефона на познати теми, като търси и дава информация;</p> <p>Използва прости езикови средства, произношението и интонацията му се доближават до основните чуждоезикови модели, съобразява най-общо речта си с комуникативната ситуация и прилага компенсаторни стратегии за преодоляване на комуникативни проблеми.</p> <p>Пише кратки писма, поздравления и пожелания;</p>	<p>Учениците трябва да придобият езикови знания и речеви умения в следните тематични области:</p> <p>ХОРА И БИТ Описание на хора (характер, хобита) Описание на жилище и околна среда (мебели, места за живеене – квартал, град, село) Климат и годишни времена Пазаруване – дрехи, храна (описание на предмети) Семейство и приятели (отношения и чувства)</p> <p>ОБРАЗОВАНИЕ Училище (училищни занимания и режим) Видове книги (четива) – (библиотеки, справочници, речници) Стратегии за учене (водене на бележки, навици за учене) Владеенето на чужд език за изграждане на личността</p> <p>СВОБОДНО ВРЕМЕ Около света (англоговорящи страни и народи, забележителности) Празници и ваканции</p>	<p>Учениците трябва да усвоят следните езикови знания и речеви функции</p> <p>Фонетико-фонологични Интонационни модели и ударение</p> <p>Морфо-синтактични Местоимение: неопределителни местоимения;</p> <p>Съществително име – число, членуване, количествено определяне</p> <p>Прилагателно име – (стеленуване)</p> <p>Наречия: – за честота – за начин – за време</p> <p>Глагол: – there is/are – to be; have/have got – модални глаголи – can, may, have to (should, must, have got to); Времена: – Сега просто – Сега просто продължително</p>	<p>Във връзка с общите и конкретните цели на учениците трябва да се даде възможност да:</p> <p>– използват автентични материали;</p> <p>– работят в екип;</p> <p>– работят в приятна и творческа атмосфера;</p> <p>– решават заедно езикови задачи;</p> <p>– търсят сами информация и боравят с нея;</p> <p>– откриват разлики и прилики между своята култура и тези на англоговорящите страни;</p> <p>– формират и изказват мнения за живота и постъпките си, както и за постъпките на другите;</p> <p>– използват чуждия език в различни ежедневни ситуации;</p> <p>– изготвят проекти по зададена тема;</p> <p>– изграждат критическо мислене и изразяват собствено мнение;</p>	<p>Междупредметни връзки се осъществяват в контекста на изучаваните теми, както следва:</p> <p>Първи чужд език: Владеенето на чужд език за изграждане на личността</p> <p>Цялостна връзка – културна и граматическа</p> <p>Български език и литература: Видове книги, библиотеки, справочници, четива, стратегии за учене; правопис и правоговор, стилове</p> <p>Обществени науки и гражданско образование: – История и цивилизация: Около света; англоговорящите страни и народи, забележителности</p>

<p>Пише кратки обяви, свързани с непосредствените си потребности; Съставя кратък автобиографичен текст; Използва прости езикови средства, правопис и пунктуация, които се доближават до основните чуждия език.</p>	<p>(спортуване, туризъм) Пътуване Забавления (телевизия, кино, театър, концерти)</p> <p>Понятийни категории</p> <p>Род и вид Реалност и модалност За качество За количество За пространство За време За съществуване За отношение Хронологична взаимозависимост Определеност и неопределеност</p> <p>Социокултурни знания</p> <p>Учениците трябва да разширят знанията си за другите страни, да опознават начина на живот на младежите в англоезични страни и в Европа, за да могат: – да установят лични контакти – да разширят културата си – да разпространяват информация за страната си – да разпространяват получените знания Учениците трябва да познават някои основни социокултурни норми на другите народи, кои теми и езикови средства да използват в дадена реална ситуация.</p>	<p>– Минало просто – правилни и неправилни глаголи – Сегашно перфектно (разграничение между минало просто и сегашно перфектно)</p> <p>– Бъдещност – will, be going to (сегашно продължително за бъдещи действия)</p> <p>Конструкции с -ing и инфинитив и употреба</p> <p>Фразеологични глаголи Императивни форми</p> <p>Предлози: за място за време глаголи с предлози</p> <p>Изречение: словоред видове изречения видове въпроси</p> <p>Лексикални единици: около 600 –800 лексикални единици в активна употреба Писане Правописни правила и пунктуация Забележка: граматическите структури, отбелязани с I, са базисни, а тези, отбелязани с II, са надграждащи.</p> <p>Речеви умения – води разговор на познати теми – описва неща и хора</p>	<p>• формират умения за самостоятелно учене на чужд език; – правят оценка и самооценка;</p> <p>– търсят аналогия с първия изучаван чужд език; – ползват знанията си от първия чужд език; – ползват разнообразни технически и нагледни материали; – ползват справочна литература; – използват въображението си в творчески дейности.</p>	<p>– Психология и логика: Описание на хора (характер, хоби); семейство и приятели (отношения и чувства); образование; стратегии за учене – География и икономика; Около света, англоговорящи страни и народи, пътуване, забележителности; климат и годишни времена; околна среда, места за живеене – град, село</p> <p>Природни науки и екология: Околна среда, пазаруване (храна), хранене и бит</p> <p>Изкуства: Свободно време, забавления</p> <p>Физическа култура и спорт: Празници и ваканции (свободно време); пътуване</p>
--	--	--	---	---

		<p>Сфери на социално взаимодействие</p> <p>Учениците трябва да имат адекватно поведение при общуване:</p> <ul style="list-style-type: none"> – в учебна обстановка – у дома, на гости – на обществени места (превозни средства и културни учреждения) – при пътуване – при събеседване в официална и неофициална обстановка <p>Те изпълняват ролята на:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Участник в разговор – Разказвач – Пътник, турист – Клиент (продавач, купувач) – Гост–домакин <p>Комуникативни стратегии</p> <p>Учениците трябва да усвоят някои от компенсаторните стратегии при общуване като:</p> <p>език на тялото, жестове интонация международна лексика примери, илюстрации знания от друг чужд език езикови догадки от ключови думи справочници</p> <ul style="list-style-type: none"> – ползване на лични средства (напр. поведенчески модели, думи от речта на събеседника) 	<p>говори за свои преживявания</p> <ul style="list-style-type: none"> – предлага и отказва – обмена конкретна информация <p>– изразява чувства и отношения</p> <ul style="list-style-type: none"> – провежда телефонен разговор – изказва намерения и идеи – представя факти – подбира езиковите си средства според комуникативната ситуация <p>Поведенчески модели</p> <p>Ученикът трябва да умее да се ориентира по отношение на контекст и събеседник и да спазва речевите норми на поведение, като:</p> <p>дава ясна, недвусмислена информация, не се отклонява от темата, проявява толерантност и любезност, изчаква, не прекъсва събеседника си</p>		<p>Математика, информатика и информационни технологии:</p> <p>Пазаруване Пътуване</p>
--	--	--	--	--	--